

Sygn. III C 796/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 września 2015 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie III Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Rafałko

Protokolant: praktykant Olga Kamińska

po rozpoznaniu w dniu 10 września 2015 r. w Warszawie, na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W.

przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Prezesa Sądu Rejonowego dla miasta stołecznego Warszawy

o zapłatę

1. Powództwo oddala.
2. Nie obciąża powódki kosztami postępowania strony przeciwnej.

Sygn. akt III C 796/14

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 3 lipca 2014 r. (data prezentaty) (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. wniosła o zasądzenie od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Prezesa Sądu Rejonowego dla miasta stołecznego Warszawy w Warszawie kwoty 390.339,35 zł, z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 26 czerwca 2012 r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu Spółka wskazała, że domaga się naprawienia szkody wynikłej z wadliwego nadzoru sędziego komisarza nad syndykami masy upadłości, M. B.. Postępowanie upadłościowe toczyło się przez ponad 3,5 roku, w którym to czasie M. B. przywłaszczył sobie niemal 400.000,00 zł. W efekcie tego masa upadłości została uszczuplona o wskazaną kwotę, zaś wierzyciele nie zostali spłaceni. Według Powódki postępowanie upadłościowe trwało o 2,5 roku dłużej niż powinno, skutkiem wadliwego nadzoru sędziego. Istniała możliwość spłaty wszystkich zobowiązań masy upadłości w pierwszym kwartale 2010 r., kiedy to wpłynęły należności z tytułu zwrotu podatku VAT. Jako podstawę prawną roszczenia Spółka wskazała art. 417 k.c.

Odpowiedzią na pozew z dnia 28 listopada 2014 r. Skarb Państwa reprezentowany przez Prezesa Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów postępowania, w tym zastępstwa procesowego. Nadto wniósł o zawiadomienie w trybie art.84 § 1 k.p.c. o toczącym się postępowaniu M. B. (odpowiedź na pozew k. 122 i nast.).

W uzasadnieniu stanowiska Pozwany wskazał, że nie została spełniona żadna z przesłanek odpowiedzialności Skarbu Państwa, zgodnie z art. 417 k.c. Działaniem powodującym szkodę było działanie syndyka M. B., nie zaś Skarbu Państwa Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy.

M. B. został zawiadomiony przez Sąd o toczącym się postępowaniu, niemniej jednak nie wstąpił do udziału w sprawie w charakterze interwenienta ubocznego.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Postanowieniem z dnia 27 października 2008 r., wydanym w sprawie X GU 244/08, Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie ogłosił upadłość (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W., obejmująca likwidację majątku. Syndykiem masy upadłości został M. B., który pełnił tę funkcję do dnia 6 czerwca 2012 r. (postanowienie k. 278-281, wniosek o ogłoszenie upadłości k. 186-189, sprawozdanie z czynności nadzorca tymczasowego k. 191-192, bilans k. 252).

W dniu 5 grudnia 2008 r. syndyk złożył plan prowadzenia upadłości, zgodnie z którym likwidacja majątku miała nastąpić w zależności od odstąpienia przez syndyka od umowy z (...) Polska i wystąpienia w stosunku do tegoż o odszkodowanie (wniosek o przedłużenie terminu k. 313, sprawozdanie ogólne k. 314, , wniosek k. 315, plan k. 317). Pismem z dnia 10 grudnia 2008 r. syndyk odstąpił od umowy zawartej przez upadłego z (...) Sp. z o.o., z dnia 31.12.2004 r., dotyczącej wdrożenia i outsourcingu systemu dystrybucji i wizualizacji reklam (pismo k. 328-331, stanowisko (...) k. 332-333). Następnie pismami z dnia 20 stycznia 2009r. wystąpił do sędziego komisarza o zezwolenie na odstąpienie od umowy oraz o zatwierdzenie już dokonanego odstąpienia (k. 340-350, 351). Postanowieniem z dnia 22 stycznia 2009r. sędzia komisarz zatwierdził dokonane odstąpienie od umowy (postanowienie k. 356). Postanowieniem z dnia 29 stycznia 2009 r., na wniosek syndyka z dnia 30.12.2008 r., sędzia komisarz zezwolił syndykowi na zawarcie umowy zlecenia dotyczącej reprezentowania go w sprawie przeciwko (...) na warunkach określonych w projekcie umowy zlecenia dołączonym do wniosku (wniosek k. 286, projekt umowy k. 326-327, postanowienie k. 182). Wyrokiem Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 18 listopada 2011 r., wydanym w sprawie XGC 187/09, powództwo syndyka zostało oddalone (wyrok k. 462-484). (apelacja k. 485-492).

Postanowieniem z dnia 12 grudnia 2008 r. sędzia komisarz zezwolił syndykowi na zawarcie umów zlecenia dotyczących obsługi administracyjnej masy upadłości, obsługi księgowej, archiwizacji dokumentacji, wyceny składników masy upadłości, oddalając wniosek syndyka o zezwolenie na zawarcie umowy najmu i ponoszenie miesięcznych wydatków administracyjnych w kwocie 200,00 zł. (postanowienie k. 320-321). Zarządzeniem z dnia 12 grudnia 2008 r. zobowiązał syndyka do złożenia prawidłowo sporządzonego planu likwidacyjnego (zarządzenie k. 323).

Pismem z dnia 14 maja 2009 r. syndyk wniósł o wyrażenie zgody na sprzedaż ruchomości z wolnej ręki, po cenie nie niższej od oszacowanej, na co uzyskał zgodę postanowieniem z dnia 22 maja 2009 r. (wniosek z operatem k. 359-388, postanowienie k. 390). Postanowieniami z dnia 22 maja 2009 r. A. M. (1) i A. M. (2) zostały wymierzone grzywny z zamianą na areszt, za uchybienie obowiązkowi niezwłocznego wskazania oraz wydania syndykowi całego majątku upadłego, wydania wszystkich dokumentów dotyczących działalności spółki, majątku oraz rozliczeń i potwierdzenia dokonania tej czynności (postanowienia z potwierdzeniami doręczenia k. 287-293, zażalenia k. 294-300, postanowienia k. 301-303, 308-310).

W dniu 16 października 2009 r. syndyk zwrócił się o zezwolenie na sprzedaż ruchomości z wolnej ręki, oszacowanych w dniu 30 września 2009 r. (wniosek z operatem. 401-413). Postanowieniem z dnia 3 listopada 2009r. sędzia komisarz zezwolił na sprzedaż, określając jej warunki (postanowienie k. 415).

Zarządzeniem z dnia 4 listopada 2008 r. sędzia komisarz zobowiązał syndyka do składania sprawozdań co trzy miesiące, we wskazanych terminach (zarządzenie k. 283-284). Syndyk M. B. złożył następujące sprawozdania rachunkowe:

1. z dnia 15 października 2009 r. (za okres od 01.07.do 30.09.2009 r. k. 413),
2. z dnia 15 stycznia 2010 r. (za okres od 01.10. do 31.12.2009 r. k. 69-71),
3. z dnia 15 kwietnia 2010 r. (za okres od 01.01. do 31.03.2010 r. k. 72-73),

4. z dnia 15 lipca 2009 r. (za okres od 01.04. do 30.06.2009 r. k. 395-396),
5. z dnia 15 października 2009 r. (za okres od 01.07. do 30.09.2009r. k. 413-414),
6. z dnia 15 stycznia 2010 r. (za okres od 01.10 do 31.12.2009 r. k. 420-422),
7. z dnia 15 kwietnia 2010 r. (za okres od 01.01. do 31.03. 2010 r. k. 429-430),
8. z dnia 20 lipca 2010 r. (za okres od 01.04. do 30.06.2010 r. k. 435-436),
9. z dnia 18 października 2010 r. (z okres od 01.07. do 30.09. 2010 r. k. 440-441),
10. z dnia 17 stycznia 2011 r. (za okres od 01.10. do 31.12.2010 r. k. 448-449),
11. z dnia 15 kwietnia 2011 r. (za okres 01.01. do 31.03.2011 r. k. 451-452);
12. z dnia 15 lipca 2011 r. (za okres od 01.04. do 30.06.2011 r. k. 454-455),
13. z dnia 17 października 2011 r. (za okres od 01.07. do 30.09.2011 r. k. 457-458);
14. z dnia 11 stycznia 2012 r. (z okres od 01.10. do 31.12.2011 r. k. 460-461);
15. z dnia 16 kwietnia 2012 r. (za okres od 01.01. do 31.03.2012 r. k. 494-495).

Sędzia komisarz podjął następujące działania nadzorcze na skutek składanych sprawozdań:

1. W dniu 22 maja 2009 r. zobowiązał syndyka do składania szczegółowych wyjaśnień dotyczących sprawozdania rachunkowego za okres od października 2008 r. do marca 2009 r., zachowania ich terminowości, do wskazania składu masy upadłości i złożenia spisu należności upadłego, pod rygorem zastosowania środków dyscyplinujących (zarządzenie k. 391). Pismo wykonujące zarządzenie wpłynęło w dniu 22 czerwca 2009r. (k. 393). Sprawozdanie za ten okres zostało zatwierdzone postanowieniem z dnia 30 czerwca 2009 r. (k. 394).
2. W dniu 6 sierpnia 2009 r. sędzia komisarz zobowiązał syndyka do złożenia wyjaśnień dotyczących sprawozdania rachunkowego za okres kwiecień-czerwiec 2009r. Zarządzenie zostało wykonane pismem, które wpłynęło w dniu 17.08.2009 r. (zarządzenie k. 397, odpowiedź k. 399). Postanowieniem z dnia 22 września 2009r. sprawozdanie za ten okres zostało zatwierdzone (k. 400).
3. Zarządzeniem z dnia 3 listopada 2009 r. syndyk został zobowiązany do złożenia szczegółowych wyjaśnień do sprawozdania rachunkowego za okres lipiec - wrzesień 2009 r. (zarządzenie k. 416). Zarządzenie zostało wykonane w dniu 23 września 2009 r. (k. 418), a sprawozdanie za omawiany okres zatwierdzone postanowieniem z dnia 30 listopada 2009r. (k. 419).
4. Zarządzeniem z dnia 21 stycznia 2010 r. syndyk został zobowiązany do złożenia szczegółowych wyjaśnień dotyczących sprawozdania za okres październik – grudzień 2009 r. (zarządzenie k. 423). Jego wykonanie nastąpiło pismem z dnia 1 lutego 2010r. (k. 425, 426), zaś sprawozdaniem za ten okres zatwierdzone postanowieniem z dnia 15 lutego 2010 r. (k. 427-428). Postanowieniem z dnia 15 lutego 2010 r. sędzia komisarz dokonał sprostowania sprawozdania rachunkowego, poprzez odmowę uznania wydatku w kwocie 1.584,00 zł. (k. 151).
5. Zarządzeniem z dnia 23 kwietnia 2010 r. syndyk został zobowiązany do złożenia wyjaśnień (zarządzenie k. 431). Jego wykonanie nastąpiło pismem z dnia 4 maja 2010 r. (k. 433), zaś zatwierdzenie sprawozdania postanowieniem z dnia 10 maja 2010 r. (k. 434).
6. Zarządzeniem z dnia 23 lipca 2010 r. sędzia komisarz zobowiązał syndyka do złożenia szczegółowych wyjaśnień dotyczących sprawozdania za okres kwiecień-czerwiec 2010 r., pod rygorem sprostowania sprawozdania (zarządzenie

k. 311). Zarządzenie zostało wykonane pismami z dnia 4 sierpnia 2010 r. i 8 października 2010 r. (k. 437, 438). Postanowieniem z dnia 15 października 2010 r. sprawozdanie za ten okres zostało zatwierdzone (k. 439).

7. Postanowieniem z dnia 10 listopada 2010 r. sędzia komisarz zatwierdził sprawozdanie rachunkowe za okres lipiec – wrzesień 2010 r. Jednocześnie zarządzeniem wydanym w ten samej dacie syndyk został wezwany do wykazania przyczyn, dla których masa upadłości nie wykazuje przychodów od sum zdeponowanych w banku (k. 442-443). Odpowiedź na zarządzenie wpłynęła w dniu 25 listopada 2010 r. (k. 444). Postanowieniem z dnia 6 grudnia 2010 r. Sąd upomniął syndyka i zobowiązał go do podjęcia działań zmierzających do uzyskiwania odsetek od środków pieniężnych zdeponowanych w banku. Zarządzeniem z tej samej daty syndyk został zobowiązany do złożenia informacji o podjętych czynnościach w związku z nałożonym zobowiązaniem (postanowienie k. 445-446). Pismo wykonujące zarządzenie wpłynęło w dniu 11 stycznia 2011 r. (k. 447).

8. Postanowieniem z dnia 31 stycznia 2011 r. sędzia komisarz zatwierdził sprawozdanie syndyka za okres październik – grudzień 2010 r. (k. 450).

9. Postanowieniem z dnia 6 maja 2011 r. zostało zatwierdzone sprawozdanie rachunkowe za okres styczeń – marzec 2011 r. (k. 453).

10. Postanowieniem z dnia 2 sierpnia 2011 r. zostało zatwierdzone sprawozdanie za okres kwiecień – czerwiec 2011 r. (k. 456).

11. Postanowieniem z dnia 18 października 2011 r. zostało zatwierdzone sprawozdanie za okres lipiec – wrzesień 2011 r. (k. 459).

12. Postanowieniem z dnia 13 stycznia 2012 r. sędzia komisarz zatwierdził sprawozdanie rachunkowe za okres październik – grudzień 2011 r. (k. 493).

13. Postanowieniem z dnia 7 maja 2012 r. Przewodniczący Wydziału zobowiązał syndyka do złożenia w terminie 3 dni wyciągów bankowych oraz raportów kasowych na dzień 7 maja 2012 r. (zarządzenie k. 496).

14. Postanowieniem z dnia 1 czerwca 2012 r. został powołany zastępca syndyka w osobie W. K., któremu zlecono wykonanie zarządzenia z dnia 7 maja 2012 r. (jak wyżej) oraz złożenie wyciągów bankowych wg stanu na dzień 31 marca 2012 r. i 31 maja 2012 r. (k. 498). Zarządzenie zostało wykonane w dniu 5 czerwca 2012 r. (k. 500-507). Postanowieniem z dnia 6 czerwca 2012 r. M. B. został odwołany z funkcji syndyka, zaś W. K. ustanowiony zarządcą tymczasowym (postanowienie k. 508-510). Zarządca tymczasowy nie odnalazł środków finansowych należących do masy upadłości (pismo k. 511, 50-57). Postanowieniem z dnia 12 lipca 2012 r. W. K. został wyznaczony syndykiem (k. 513).

15. Zarządzeniem z dnia 12 lipca 2012 r. M. B. został wezwany do złożenia wyjaśnień dotyczących sprawozdania rachunkowego za okres styczeń – marzec 2012 r. (k. 514). Pismem z dnia 13 lipca 2012 r. syndyk W. K. wystąpił z wnioskiem o umorzenie postępowania upadłościowego (k. 516). Postanowieniem z dnia 23 sierpnia 2012 r. postępowanie upadłościowe (...) Sp. z o.o. zostało umorzone (k. 523-525).

W dacie ogłoszenia upadłości na rachunku upadłego znajdowała się kwota 79.618,65 zł. W skład masy upadłości wchodziła również kwota 431.176,86 zł. z tytułu nadpłaconego podatku VAT (która nie została jeszcze zwrócona) oraz ruchomości. Zgodnie z listą wierzytelności uznanych przez syndyka, kwota wierzytelności wynosiła 191.463,89 zł. Lista została zatwierdzona postanowieniem sędziego komisarza z dnia 21 stycznia 2010 r. (uzasadnienie postanowienia k. 46-49, pismo syndyka k. 74, lista wierzytelności k. 75-79, postanowienie zatwierdzające listę k. 80). Pismem z dnia 4 września 2009 r. swoją wierzytelność, zgłosiła (...) Spółka z o.o. w upadłości (k. 193-211). W dniu 16 lutego 2010 r. swoje wierzytelności, nieuznane przez syndyka, zgłosiła (...) SA (k. 212-251).

W okresie od 1 października do 31 grudnia 2009 r. do masy upadłości wpłynęła kwota 94.612,00 zł. z tytułu zwrotu podatku VAT z odsetkami, zaś w okresie od 1 stycznia do 31 marca 2010 r. kwota 299.000,00 zł., z tego samego tytułu.

Prokuratura Rejonowa (...) w W. wszczęła postępowanie przygotowawcze, w toku którego M. B. postanowiono zarzut popełnienie przestępstwa z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zb. z Art. 231 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.c. w zw. z art. 12 k.k., polegającego między innymi na przywłaszczeniu kwoty 390.339,35 zł. w toku postępowania upadłościowego, na szkodę (...) Sp. z o.o. w upadłości z siedzibą w W.. Wyrokiem z dnia 25 czerwca 2013 r. Sąd Okręgowy w Warszawie, w sprawie XVIII K 100/13 uznał M. B. za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu (akt oskarżenia k. 62-66, wyrok k. 67-68, zeznania).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumentację znajdującą w aktach sprawy, która nie była kwestionowana w toku postępowania przez żadną ze stron. W swoich ustaleniach Sąd nie oparł się na zeznaniach świadka M. B., jako że zostały one skonsumowane przez ustalenia poczynione w toku postępowania karnego i znalazły odzwierciedlenie w wyroku skazującym. Nadto były one lakoniczne, świadek powoływał się na niepamięć (k. 543).

Sąd nie uwzględnił w toku sprawy wniosku Powódki o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu rachunkowości (k. 9), uznając go za zbędny dla sprawy i niedopuszczalny. Ustalenie momentu, w którym istniała możliwość spłaty wierzycieli należy do wyłącznej kompetencji Sądu, co implikuje niedopuszczalność tego rodzaju dowodu. Natomiast zbędność dowodu z opinii biegłego dla niniejszej sprawy jest konsekwencją poniższych ustaleń.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie jest zasadne.

Zgodnie z art. 417 k.c., za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa.

Do niezbędnych przesłanek odpowiedzialności, które muszą być spełnione kumulatywnie, należą: zdarzeniem sprawcze stanowiące niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie, szkoda oraz związek przyczynowy.

Wymóg zdarzenia sprawczego jako niezgodnego z prawem działania lub zaniechania jest w doktrynie definiowany niejednolicie. Wyrażany jest pogląd utożsamiający tę przesłankę z funkcjonującym w cywilistyce pojęciem bezprawności, które obejmuje nie tylko zachowania naruszające normy prawne, ale i zasady współżycia społecznego (tak E. Bagińska, Odpowiedzialność odszkodowawcza za wykonywanie władzy publicznej, Warszawa 2006, s. 320 i n.; Z. Banaszczyk (w:) K. Pietrzykowski, Komentarz, t. I, 2011, art. 417, nb 43). Dominującym poglądem jest jednak ten, zgodnie z którym zasadne jest opieranie się na węższym znaczeniu bezprawności, które co do zasady nie obejmuje niezgodności z normami pozaprawnymi, np. zasadami współżycia społecznego (wyrok TK z dnia 4 grudnia 2001 r., SK 18/00, wyrok SN z dnia 8 stycznia 2002 r., I CKN 581/99, z dnia 7 listopada 2013 r., V CSK 519/12). Takie pojmowanie działania bezprawnego nie może jednak być utożsamiane jedynie z rażącym naruszeniem prawa (tak wyrok SN z dnia 19 kwietnia 2012 r., IV CSK 406/11).

Dalsze przesłanki odpowiedzialności, szkoda i związek przyczynowy winny być interpretowane według reguł ogólnych, zgodnie z art. 361, 444–448 k.c. Dla przyjęcia odpowiedzialności bez znaczenia pozostaje kwestia zawinienia. Jest to odpowiedzialność na zasadzie ryzyka.

Realia niniejszej sprawy nie dają podstaw do stwierdzenia, że została spełniona którakolwiek z przesłanek odpowiedzialności Skarbu Państwa.

Sąd nie dopatrzyl się w działaniach sędziego komisarza, z którymi strona powodowa wiąże powstanie szkody, takich, które nosiłyby znamiona bezprawności. Wszystkie z nich, opisane w powyższej części uzasadnienia znajdują swoje oparcie w Ustawie Prawo upadłościowe i naprawcze (dalej pun). Nie wykraczają one poza kompetencje określone art.

152 pun, zgodnie z którym sędzia komisarz kieruje tokiem postępowania, sprawuje nadzór nad czynnościami syndyka i określa czynności, których syndykowi nie wolno wykonać bez jego zezwolenie lub rady wierzycieli, zwraca uwagę na popełnione uchybienia.

Zarzuty Powódki należy oceniać poprzez pryzmat zachowań polegających na zaniechaniu. Owe zaniechania miałyby polegać na automatycznym zatwierdzaniu przez sędziego komisarza sprawozdawczości rachunkowej syndyka, poprzesztawaniu na lakonicznych jego oświadczeniach, nie żądaniu dokumentów źródłowych dotyczących wydatków, braku kontroli nad wchodzącą w skład masy upadłości gotówką, braku reakcji na nieterminowe wykonanie zarządzeń.

Przechodząc do analizy powyższych zarzutów należy podnieść w pierwszej kolejności kwestię dotyczącą charakteru funkcji pełnionej przez syndyka. Zawód ten jest obwarowany szczególnymi wymogami, statuującymi tę funkcję jako funkcję zaufania publicznego. Wymogi te przekładają się na ukonstytuowany w art. 179 pun obowiązek działania syndyka ze szczególną starannością (wyższą od przeciętnej), szczególnie zaś zgodnego z przepisami prawa. Zwłaszcza, że pun daje syndykowi znaczną samodzielność w działaniu. Powyższa kwestia w sposób bezpośredni przekłada się na charakter współpracy pomiędzy syndykiem a sędzią komisarzem, którego zadaniem jest nadawanie kierunku postępowaniu upadłościowemu i sprawowane nadzoru nad jego tokiem. Zakładany profesjonalizm syndyka, jego funkcja jako funkcjonariusza, osoby szczególnie zaufanej, daje sędziemu komisarzowi podstawy do współpracy, która nie opiera się stricte na dokumentowaniu każdego posunięcia syndyka dokumentami źródłowymi, a na oświadczeniach syndyka, jak miało to miejsce w niniejszej sprawie. Pozwany w odpowiedzi na pozew podnosił, że brak jest przepisów w pun, które nakazywałyby załączanie do sprawozdań rachunkowych dokumentów źródłowych, celem weryfikacji stanu masy upadłości. Formalnie jest to poprawne twierdzenie, albowiem taki obowiązek nie wynika z art. 168 ust. 1 pun. Rację ma jednak Powódka, że możliwość, a nawet powinność dokonywania weryfikacji sprawozdań w oparciu o takie dokumenty wynika z samego zakresu kompetencji sędziego komisarza, który pełni funkcję nadzorczą. Pomimo tego nadużyciem byłoby twierdzenie, że do każdego sprawozdania syndyk winien załączać dokumentację źródłową. Nie taka jest bowiem intencja ustawodawcy ani cel instytucji jaką jest sprawozdawczość syndyka.

Uchybienia sędziego komisarza zgodnie ze stanowiskiem strony powodowej należy upatrywać w braku dostatecznej analizy sprawozdawczości syndyka, możliwości dostrzeżenia uchybień przy dołożeniu większej staranności. Zdaniem sądu materiał dowodowy znajdujący się w aktach sprawy X GU 244/08, załączony do niniejszej sprawy, nie pozwala na stwierdzenie, że działanie sędziego komisarza było formalne, pobieżne i pozbawione analizy sprawozdawczości komornika. Niemal do każdego sprawozdania syndyka sędzia komisarz żądał szczegółowych wyjaśnień, wskazując, której części sprawozdania mają one dotyczyć. Zatem miał wgląd merytoryczny w ich treść. Postanowieniem z dnia 15 lutego 2010 r. dokonał sprostowania sprawozdania rachunkowego poprzez odmowę uznania kwoty 1.584,00 zł. Faktem jest, że nie żądał dokumentów źródłowych, jednak w realiach niniejszej sprawy nie stanowi to o zaniechaniach sędziego komisarza w kontekście działania niezgodnego z prawem

Tym bardziej nie sposób zarzucić sędziemu komisarzowi, że tolerował składanie sprawozdań i wykonywanie zarządzeń przez syndyka z uchybieniem terminu. Po pierwsze, w zdecydowanej większości wypadków nie były to uchybienia znaczne. Po wtóre, na uchybienie terminowi do złożenia spisu inwentarza, planu likwidacyjnego i sprawozdania finansowego poprzedzającego ogłoszenie upadłości, miało wpływ zachowanie samego upadłego, polegające na złożeniu niewłaściwego oświadczenia dotyczącego wydania dokumentacji i majątku, w efekcie czego przedstawiciele Spółki zostali ukarani grzywną (postanowienia z potwierdzeniami doręczenia k. 287-293, zażalenia k. 294-300, postanowienia k. 301-303, 308-310).

Kolejną przesłanką odpowiedzialności pozwanego szkoda, jako efekt jego działania lub zaniechania. Zdaniem Sądu strona powodowa nie podołała obowiązkowi wykazania jej wysokości, wbrew ciężącemu na niej obowiązkowi, zgodnie z art. 6 k.c.

Jak wynika z opisywanego powyżej wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 25 czerwca 2013 r., wydanego w sprawie XVIII K 100/13, M. B. został uznany za winnego popełnienia przestępstwa polegającego między innymi na przywłaszczeniu kwoty 390.339,35 zł. na szkodę (...) Sp. z o.o. w upadłości. Wymierzono mu karę, a nadto

zobowiązano go do naprawienia szkody w ww. kwocie. Zgodnie z art. 11 k.p.c. ustalenia prawomocnego wyroku karnego skazującego wiążą sąd w postępowaniu cywilnym. Przepis ten nie ma jednak zastosowania w niniejszej sprawie, albowiem pozwanym nie jest M. B., a Skarb Państwa. Nieuprawnionym jest identyfikowanie działań syndyka z działaniami Pozwanego w niniejszej sprawie, a co za tym idzie przypisywanie mu spowodowania szkody w wysokości ustalonej w wyroku karnym.

W toku postępowania upadłościowego pomiędzy Pozwanym a syndykiem nie doszło do nawiązania relacji cywilnoprawnych o charakterze zlecenia. Syndyk przy wykonywaniu swojej funkcji podlega ustawie. Wprawdzie musi konsultować najważniejsze decyzje z sędzią komisarzem, który sprawuje nadzór nad postępowaniem i z radą wierzycieli, niemniej w podstawowym i zasadniczym zakresie swoich obowiązków jest w pełni samodzielny. Zatem szkoda spowodowana bezpośrednim działaniem syndyka nie może być utożsamiana ze szkodą spowodowaną działaniem sędziego komisarza (tak SA w Warszawie w wyroku z dnia 6 stycznia 2006 r., VI ACa 700/05). W związku z tym rolą Powódki było wykazanie w niniejszej sprawie, które działania sędziego komisarza spowodowały szkodę i w jakiej wysokości. Strona powodowa nie podołała temu obowiązkowi.

Kolejną niezbędną przesłanką odpowiedzialności pozwanego jest związek przyczynowy pomiędzy zdarzeniem sprawczym a szkodą, który winien być oceniany przez pryzmat przepisów ogólnych, tj. art. 361 k.c. Zatem niezbędne jest ustalenie, że szkoda Powódki jest normalnym następstwem działania Skarbu Państwa. Normalny związek przyczynowy należy oceniać według kryterium obiektywnego, wynikającego z zasad doświadczenia życiowego i wiedzy naukowej. Skutek musi być następstwem typowym, adekwatnym do zdarzenia sprawczego (teoria adekwatnego związku przyczynowego). W doktrynie i orzecznictwie znajduje aprobatę stanowisko, że dla stwierdzenia w określonym stanie faktycznym adekwatnego związku przyczynowego należy: 1) ustalić, czy zdarzenie stanowi warunek konieczny wystąpienia szkody (test *conditio sine qua non*), 2) ustalić, czy szkoda jest normalnym następstwem tego zdarzenia (selekcja następstw; tak Z. Banaszczyk (w:) K. Pietrzykowski, Komentarz, t. I, 2011, art. 361, nb 7–8). Test warunku koniecznego pozwala stwierdzić, czy między zdarzeniem a szkodą zachodzi obiektywna zależność. W tym celu należy zbadać, czy niewystąpienie zdarzenia powodowałoby, że szkoda także nie wystąpiłaby. Analizie poddawana jest dana, indywidualna sytuacja, a w szczególności konkretny skutek, a nie skutek danego rodzaju. Badana jest przyczynowość określonego zdarzenia dla konkretnej szkody i dla wyniku testu nie mają znaczenia możliwe inne zdarzenia, które mogą mieć wpływ na istnienie i wysokość szkody. W przypadku badania istnienia adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy szkodą a zdarzeniem szkodzącym, przybierającym postać zaniechania, przeprowadzenie testu *conditio sine qua non* polega na przeprowadzeniu oceny, według zasad wiedzy i doświadczenia życiowego, z jak dużym prawdopodobieństwem ukształtowałyby się stosunki faktyczne, gdyby zostało podjęte zaniechane działanie (wyrok SN z dnia 12 września 2013 r., IV CSK 61/13). Pozytywny wynik testu oznacza, że dane zdarzenie stanowi warunek konieczny wystąpienia szkody. Nie przesądza jeszcze o spełnieniu przesłanki związku przyczynowego, ale umożliwia przejście do drugiej operacji, w której zostanie dokonana ocena następstw, w celu wyselekcjonowania tych, z którymi system prawny wiąże obowiązek odszkodowawczy, które według przyjętego kryterium uznawane są za pozostające w rzeczywistym związku ze zdarzeniem.

Stan faktyczny niniejszej sprawy nie daje wyniku pozytywnego opisywanego testu. Warunkiem koniecznym wystąpienia szkody polegającej na dokonaniu przez syndyka przywłaszczenia pieniędzy wchodzących w skład masy upadłości nie jest zdarzenie w postaci braku właściwego nadzoru sędziego komisarza. Pomimo restrykcyjnego nadzoru syndyk nadal miałby możliwość przywłaszczenia pieniędzy, którymi mógł przecież dysponować. Jest to działanie noszące znamiona przestępstwa, które nie stanowi normalnego następstwa działań sędziego komisarza. Jest to zdarzenie o charakterze nieprzewidywalnym, wyłamujące się z definicji następstwa typowego, normalnego. Odwrotna kwalifikacja pozostaje w sprzeczności z zasadami doświadczenia życiowego i możliwością logicznego przewidywania określonych następstw. W wyroku z dnia 18.05.2000 r. (III CKN 810/98) Sąd Najwyższy wskazał, że odpowiedzialność dłużnika dotyczy tylko skutków typowych, nie zaś wszelkich skutków, które w ciągu zdarzeń, jakie nastąpiły, dają się z punktu widzenia kauzalności połączyć w jeden łańcuch. Typowym jest skutek, jaki daje się przewidzieć w zwykłym porządku rzeczy, taki, o którym, na podstawie zasad doświadczenia życiowego, wiadomo, że jest charakterystyczny dla danej przyczyny jako normalny rezultat określonego zjawiska. Nie mieści się w płaszczyźnie

adekwatnego związku przyczynowego skutek, który wprawdzie daje się łączyć z określonym zdarzeniem początkowym w sensie oddziaływania sprawczego, ale jest następstwem nietypowym, tj. nie występującym w kolejności zdarzeń, która charakterystyczna jest dla określonej przyczyny i przez to nie dającym się uwzględnić w ewentualnych przewidywaniach, a zarazem zależny jest w istocie od innych zdarzeń, które w zbiegu z przyczyną wyjściową jawią się jako przypadkowy zbieg okoliczności. Z taką sytuacją mamy do czynienia w niniejszej sprawie.

Reasumując, zdaniem Sądu powodowa Spółka nie wykazała zaistnienia żadnej z przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa, wymaganych zgodnie z art. 417 k.c.

W tym miejscu należy odnieść się do przepisu art. 160 ust. 3 pun, zgodnie z którym syndyk, nadzorca sądowy i zarządca odpowiadają za szkodę wyrządzoną na skutek nienależytego wykonywania obowiązków. Przepis ten wyłącza odpowiedzialność Skarbu Państwa za szkodę wyrządzoną przez syndyka, statuując jego osobistą odpowiedzialność opartą na zasadzie winy (tak SA w Warszawie w wyroku z dnia 6 stycznia 2006 r., VI ACa 700/05). Syndyk nie ma statusu urzędnika państwowego czy organu państwowego, za którego działania odpowiedzialność na zasadzie art. 417 k.c. ponosi Skarb Państwa. Syndyk dokonuje czynności w imieniu własnym lecz na rachunek upadłego i odpowiada on za szkodę wyrządzoną na skutek nienależytego wykonywania swoich obowiązków (tak SA w Gdańsku w wyroku z dnia 3 marca 2011 r., I ACa 1292/10). Jak wskazywano powyżej, w uzasadnieniu pozwu strona powodowa powoływała się jedynie na szkodę, która została spowodowana przestępczym działaniem syndyka masy upadłości. Nie podnosiła, aby przedmiotem jej roszczenia była szkoda wynikająca z innych zdarzeń, niezależnych od działania syndyka. Sędziemu komisarzowi został zarzucony brak nadzoru nad poczynaniami syndyka, wskutek czego ten miał niejako możliwość dokonania przywłaszczenia pieniędzy. Tak skonstruowane roszczenie musi prowadzić do wniosku, iż pozwany Skarb Państwa reprezentowany przez Prezesa Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie nie jest biernie legitymowany w niniejszej sprawie.

Na koniec rozważań należy zwrócić uwagę na obowiązek naprawienia szkody wynikający z wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 25 czerwca 2013 r., skazującego M. B. za popełnienie przestępstwa. Słusznie podniósł Pozwany, że Powódka nie wykazała niemożności uzyskania zaspokojenia na podstawie tego wyroku ani też zaspokojenia od ubezpieczyciela M. B. z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, zgodnie z art. 156 ust. 4 pun.

Mając na uwadze powyższe orzeczono jak w sentencji.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c., mając na względzie trudną sytuację materialną powodowej Spółki.